

COVID-19 Polikliniğinde Hasta Yönetimi

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI

Güncellenme Tarihi: 02.04.2020

Belirlenen COVID-19 polikliniğine **maske takılı olarak**, triyaj/yönlendirme alanından gelen hastaların COVID-19 olgu tanımı açısından değerlendirilmesi yapılır.

Bu değerlendirme kapsamında;

- » COVID-19 olgu tanımına uyanlar, belirlenen alana alınır.
- » Sağlık personeli, uygun kişisel koruyucu ekipman (önlük, tıbbi maske, gözlük/ yüz koruyucu, eldiven) giyerek hastanın bulunduğu alana girer.
- » Hastanın anamnezi alınır,
- » Muayenesi yapılır:
  - » Vital bulgularına bakılır (kalp hızı, ritmi, solunum sayısı, kan basıncı, vücut sıcaklığı ve şartlar uygun ise oksijen saturasyonu kontrol edilir),
  - » Genel durumu stabil olmayan hastanın; solunum desteği, dolaşım desteği sağlanarak ilgili servise yatırışı yapılır,
  - » Durumu stabil olan hastanın muayenesi yapılır.
- » Tetkikleri istenir;
  - » Kan tetkikleri: Tam kan sayımı, üre, kreatinin, sodyum, potasyum, klor, AST, ALT, total bilirubin, LDH, CPK, D-dimer, troponin, C-reaktif protein değerleri hekimin uygun gördüğü durumlarda istenebilir.
  - » Görüntüleme: Akciğer grafisi çekilir ve değerlendirilerek, aşağıdaki tanımlanmış durumlarda uygun teknikle Akciğer BT çekilir.
  - » BT çekilemeyecek olan gebe hastalarda öykü ve muayene bulgularına göre klinik olarak karar verilir.
  - » Akciğer BT:
    - » Ateş +, öksürük – ve Akciğer grafisi doğal: Kontrastsız düşük doz BT
    - » Ateş +, öksürük – ve Akciğer grafisi tanısal/tanısal değil: Kontrastsız düşük doz BT
    - » Ateş +, öksürük +, komorbid hastalık veya ileri yaş (50 yaş ve üzeri) + ve tanısal olmayan akciğer grafisi: Kontrastsız tam doz BT, başka bir hastalık nedeniyle endikasyon varsa kontrastlı BT çekilir.
  - » ⚠️ 20 yaş altındaki genç kadınlarda BT çekilmesinden kaçınılmalıdır.
  - » ⚠️ Çapraz bulaşı önlemek için her hastadan sonra BT cihazı uygun şekilde temizlenmelidir.

Yukarıda açıklandığı üzere ilk değerlendirme sonucunda;

1. Komplike olmamış hasta yönetimi

- a. Ateş, kas/eklem ağrıları, öksürük, boğaz ağrısı ve nazal konjesyon gibi bulguları olup solunum sıkıntısı, takipne ve SPO₂ < %93 olmayan,
- b. Altta yatan ko-morbid (kardiyovasküler hastalıklar, DM, HT, kanser, kronik akciğer hastalıkları başta olmak üzere diğer immunsüpresif durumlar) hastalığı olmayan veya 50 yaş altında olan ve
- c. Akciğer filmi ve/veya akciğer tomografisi normal olan hastalar

Komplike olmamış hastalık tablosu olarak değerlendirilir ve;

- » Görevli personel, solunum yolu örneği alınması sırasında COVID-19 enfeksiyonundan korunmak için önerilen kişisel koruyucu ekipmanları (önlük, N95 maske, gözlük/yüz koruyucu, eldiven) kullanarak PCR testi için solunum yolu örneğini alır.
- » Olası vaka, ampirik tedavi başlanarak, hastane dışında izolasyon önerisi ile; eve veya ilgili izolasyon alanlarına gönderilir (ilgili izolasyon alanı, gerektiğinde, İl/İlçe Sağlık Müdürlüğü tarafından belirlenir).
  - » Ampirik tedavide hidrosiklorokin sülfat tercih edilmelidir
  - » Mevsim ve diğer faktörler göz önünde bulundurularak influenza dışlanamayan olgularda oseltamivir tedaviye eklenebilir
  - » Başlanılan tedavi, hastane eczanesi tarafından verilir,
  - » Muayene ve görüntüleme ile pnömoniyi destekler bulgusu olmayan ve hafif hastalık tablosu olan bu hasta grubunda antibiyotik tedavisi önerilmez
- » Ayaktan hasta takiplerinin yapılması için belirlenen sağlık ekipleri tarafından günlük olarak telefon ile bu kişilerin semptom sorguları ve klinik durumları sorgusu yapılır. Gereken veya şüpheli durumlarda yerinde değerlendirme yapılır.
- » Hastanın genel durumunu izlemesi ve bulgularında kötüleşme olması durumunda tekrar hastaneye maske takarak gelmesi hakkında bilgilendirilerek hastane dışında izleme alınır
- » Test sonucu pozitif saptananlardan
  - » Semptom ve bulguları düzelenler önerilen tedavi süresini tamamlar, en az 7 gün semptomsuz olmak üzere, semptom başlangıcından 14 gün sonrasına kadar evde izole edilir
  - » Semptom ve bulguları devam eden veya klinik durumu kötüleşen hastalar yatırılarak izlem gereksinimi açısından değerlendirmek üzere hastaneye alınır, klinik durumuna göre evde izleme devam edileceğine veya hastaneye alınacağına karar verilir

- » Test sonucu negatif saptananlardan
  - » Semptom ve bulguları düzelenler, semptom başlangıcından 14 gün sonrasına kadar evde izole takip edilir
  - » Semptom ve bulguları devam eden, ateşi olmayıp ateşi çıkanlar, öksürük bulgusunda artış olanlar veya nefes darlığı gelişenler, maske takarak, ikinci örnek alınma, yatış veya olası diğer nedenler açısından değerlendirmek üzere hastaneye alınır

2. Pnömoni/ağır pnömoni hasta yönetimi;

A. Pnömoni bulgusu olan;

- a. Ateş, kas/eklem ağrıları, öksürük, boğaz ağrısı ve nazal konjesyon gibi bulguları olup, solunum sayısı < 30/dakika olan, oda havasında SpO2 düzeyi %90 üzerinde olan ve
- b. Akciğer grafisinde veya tomografisinde pnömoni bulgusu olan hasta

İlgili servise yatırılır.

- » Görevli personel, solunum yolu örneği alınması sırasında COVID-19 enfeksiyonundan korunmak için önerilen kişisel koruyucu ekipmanları (önlük, N95 maske, gözlük/yüz koruyucu, eldiven) kullanarak PCR testi için solunum yolu örneğini alır.
- » Temas ve damlacık izolasyon şartlarına uygun olarak hasta izole edilir.
- » **Test sonucu beklenmeden** tedavi algoritmasına uygun olarak ampirik tedavi başlanır.
  - » Ampirik tedavide hidrosiklorokin sülfat tercih edilir
  - » Tedaviye azitromisin eklenebilir
  - » Mevsim ve diğer faktörler göz önünde bulundurularak influenza dışlanamayan olgularda oseltamivir tedaviye eklenebilir
  - » Görüntüleme yöntemleri ile pnömoniyi destekler bulgusu olması nedeni ile bu hastalara ampirik antibiyotik tedavisi başlanabilir
- » Test sonucu pozitif saptananlardan
  - » Semptom ve bulguları düzelenler önerilen tedavi süresini tamamlar, ayaktan takip ve tedavi şartları için uygun olanlar evde izolasyon önerileri ile taburcu edilebilir. Bu kişilerin, semptomların düzelmesini takip eden en az bir hafta, ve semptom başlangıcından 14 gün sonrasına kadar evde izolasyon önerilmelidir.
  - » Semptom ve bulguları devam eden veya klinik durumu kötüleşen hastalar klinik durumuna göre diğer tedavi seçenekleri açısından değerlendirilir,
- » Test sonucu negatif saptananlardan

- » 24 saat sonra tekrar PCR örneği alınır,
  - » İkinci PCR (-) saptananlar alternatif tanıları yönünden değerlendirilir
  - » İkinci PCR (+) saptananlar COVID-19 tedavisine devam eder

B. Ağır pnömoni bulgusu olanlar

- a. Ateş, kas/eklem ağrıları, öksürük, boğaz ağrısı ve nazal konjesyon gibi bulguları olup, takipnesi (≥ 30 /dakika) mevcut, oda havasında SpO₂ düzeyi %90 altında olan ve
- b. Akciğer grafisinde veya tomografisinde pnömoni bulgusu saptanan veya akut organ disfonksiyonu gelişen hasta

Yoğun bakım ünitesine yatış endikasyonu olanlar direkt olarak yoğun bakım ünitesine yatırılır*.

- » Görevli personel, solunum yolu örneği alınması sırasında COVID-19 enfeksiyonundan korunmak için önerilen kişisel koruyucu ekipmanları (önlük, N95 maske, gözlük/yüz koruyucu, eldiven) kullanarak PCR testi için solunum yolu örneğini alır
- » Temas, damlacık ve mümkünse hava yolu izolasyon şartlarına uygun olarak hasta izole edilir.
- » Test sonucu beklenmeden tedavi algoritmasına uygun olarak ampirik tedavi başlanır.
  - » Ampirik tedavide hidroklorokin sülfat ve / veya favipiravir başlanır
  - » Azitromisin başlanır (kontrendikasyonları yönünden değerlendirilmelidir)
  - » Mevsim ve diğer faktörler göz önünde bulundurularak influenza dışlanamayan olgularda oseltamivir tedaviye eklenebilir
  - » Görüntüleme yöntemleri ile pnömoniyi destekler bulgusu olması nedeni ile bu hastalara ampirik antibiyotik tedavisi başlanabilir
- » Test sonucu pozitif saptananlardan
  - » Semptom ve bulguları düzelenler önerilen tedavi süresini tamamlar. Taburculuğuna karar verilen hastalar, taburcu olduktan sonra, 14 gün, evde izolasyonları devam eder
  - » Semptom ve bulguları devam eden veya klinik durumu kötüleşen hastalar klinik durumuna göre, diğer tedavi seçenekleri açısından yoğun bakım tedavi önerileri ile değerlendirilir,
- » Test sonucu negatif saptananlardan
  - » 24 saat sonra tekrar PCR örneği alınır,
    - » İkinci PCR (-) saptananlar alternatif tanıları yönünden değerlendirilir
    - » İkinci PCR (+) saptananlar COVID-19 tedavisine devam eder

* Yatış işleminde aşağıdaki yoğun bakım endikasyonları var ise hasta yoğun bakıma, diğer koşullarda ilgili servise yatırılır.

Yoğun Bakım Ünitesi Yatış Endikasyonları

- » Solunum sayısı ≥ 30
- » Dispne ve solunum güçlüğü bulguları
- » 5 litre/dakika ve üstünde nazal oksijen desteğine rağmen oksijen saturasyonu %90'ın altında olan olgular
- » 5 litre/dakika ve üstünde nazal oksijen desteğine rağmen parsiyel oksijen basıncı 70 mmHg'nın altında olan olgular
- » $PaO_2/FiO_2 < 300$
- » Laktat > 4 mmol/L
- » Akciğer grafisi veya tomografide bilateral infiltrasyonlar veya multi-lober tutulum
- » Hipotansiyon (sistolik kan basıncı < 90 mmHg, olağan SKB'den > 40 mmHg düşüş, ortalama arter basıncı < 65 mmHg)
- » Cilt perfüzyon bozukluğu
- » Böbrek fonksiyon testi, karaciğer fonksiyon testi bozukluğu, trombositopeni, konfüzyon gibi organ disfonksiyonu
- » İmmünsüpresif hastalık varlığı
- » Birden fazla özellikle kontrolsüz komorbidite varlığı
- » Troponin yüksekliği, aritmi